

werkblad Bartje

'Ik bid niet veur brune bonen!' Dat zegt Bartje aan de eettafel. Hij bidt niet voor bruine bonen, omdat hij die erg vies vindt. Bartje Bartels is de hoofdpersoon uit *Bartje*, een boek uit 1935 dat is geschreven door de Drentse onderwijzer Anne de Vries.

Bartje speelt zich af tussen de Eerste en de Tweede Wereldoorlog. Als het boek begint, is Bartje nog maar vijf jaar oud. Met zijn vader en moeder en zijn zeven broertjes en zusjes woont hij in een huisje in de buurt van Assen. Tegenwoordig hebben veel kinderen een eigen kamer, maar Bartje heeft niet eens een bed voor zich alleen. Hij deelt de bedstee met zijn broertje Jan en zijn zusje Riekie. Aan het voeteneind slaapt baby Geertje in een kribbe.

Bartjes vader werkt bij een boer. Hij is landarbeider en moet hard werken voor weinig geld. Na een slaande ruzie met de boer wordt vader ontslagen en wordt het gezin op straat gezet. Er is veel werkeloosheid, zodat ze enige tijd van een uitkering moeten leven. Het woninkje waarin ze nu wonen heeft maar één kamer en de wc moeten ze delen met de bewoners van twee andere woninkjes. Er is geen geld voor beleg, dus eten ze boterhammen met alleen margarine!

Gelukkig krijgt vader Bartels weer werk en kunnen ze verhuizen naar een beter huisje. Bartje helpt zijn moeder met allerlei klusjes. Hij houdt van lezen en van de natuur. Maar dan gaat zijn moeder dood. De dood van zijn moeder maakt hem stil en verdrietig. Het boek eindigt als Bartje gaat werken bij een boer. Die boer woont in een ander dorp en daarom moet Bartje het huis uit. Hij is dan net van de basisschool gekomen. Uit het vervolg op *Bartje* weten we dat hij uiteindelijk gelukkig wordt.

Bartje is een romanfiguur. Toch weten veel mensen wel hoe Bartje er uit ziet. Dat komt doordat het boek geïllustreerd is en er een beeldje van Bartje bestaat. Zo zie je: Bartje heeft nooit echt bestaan, maar hij is wel tot leven gekomen!

Vragen & Opdrachten

Gebruik zo nodig een woordenboek.

1. In welke tijd speelt het boek zich af?

- in het begin van de 19^e eeuw
- aan het eind van de 19^e eeuw
- in het begin van de 20^e eeuw
- aan het eind van de 20e eeuw

2. Wie is ongeveer van dezelfde generatie, m.a.w. uit dezelfde tijd, als Bartje?

- je vader
- je opa
- je overgrootvader (= de vader van je opa)
- je betovergrootvader (= de opa van je opa)

3. 'Ik bid niet veur brune bonen!' roept Bartje. Hij vindt bruine bonen erg vies.

a. Lust jij wél bruine bonen?

.....

b. Wat is je lievelingseten?

.....

4. 'Ik bid niet veur brune bonen!' Bartje spreekt Drents. Het Drents is een *streektaal*.

a. Noem een ander woord voor 'streektaal'.

.....

b. Noem een woord dat wel in jouw stad, dorp of streek wordt gebruikt, maar volgens jou niet algemeen Nederlands is. Zet de betekenis erbij.

.....

5. Bartjes zusje Geertje slaapt aan het uiteinde van de bedstee in een kribbe.

a. Wat is een bedstee?

.....

b. Wat is een kribbe?

.....

6. Bartjes vader werkt bij een boer. Hij is landarbeider. Wat zullen zijn werkzaamheden zijn geweest? Noem drie dingen.

- .....

- .....

- .....

7. IJzerbrein

In de tijd van Bartje werkten de mensen nog zes dagen per week, ook op zaterdag. Bartjes vader verdiende 2 gulden per dag.

a. Hoeveel gulden verdiende hij per week? .....

b. Hoeveel gulden verdiende hij per maand? .....

c. Hoeveel gulden verdiende hij per jaar? .....

8. Discussie

(Beantwoord de volgende vragen eerst op papier. Schrijf ook waarom je iets vindt. Bespreek de antwoorden later in de klas.)

In de tijd van Bartje reden er nog hondenkarren, dus karren die getrokken werden door een of twee honden. In 1961 zijn ze verboden.

a. Vind je het verbod op hondenkarren een goede maatregel?

.....
.....
.....

b. Zou je het gek vinden als Eskimo's geen hondensleden meer mochten gebruiken?

.....
.....
.....

c. Zou je het gek vinden als de politie bij relletjes geen honden meer mocht inzetten?

.....
.....
.....

d. Wat zou je ervan vinden als een krantenjongen zijn krantentas over de rug van zijn golden retriever zou leggen in plaats van over de bagagedrager van zijn fiets en zo de kranten ging bezorgen?

.....
.....

e. Als jij minister was, welke maatregel(en) zou je dan nemen om het leven van huisdieren te verbeteren?

.....
.....
.....

f. *De hond in de pot.* Dat wordt wel gezegd als iemand te laat is voor het eten. In sommige landen kan er letterlijk hond in de pot zitten, want daar eet men hond! Stel je bent in China en je krijgt gebakken hond voorgeschoteld, wat doe je dan?

.....
.....